

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Analys av bestämmelsen om övervägande skäl i sjukpenningen

Försäkringskassan

Datum: 2023-05-22

Analys av bestämmelsen om övervägande skäl i sjukpenningen

Dnr FK 2023/003089

Innehåll

Uppdragets omfattning	3
Genomförande och metod	4
Aktgranskning av 400 ärenden	4
Registerdata kompletterar aktgranskningen	5
Fördjupad granskning av ett mindre antal ärenden	6
Åtgärder vidtas i de flesta ärenden, men framför allt av Försäkringskassan	6
Försäkringskassans åtgärder	7
Arbetsgivarens åtgärder	7
Hälsa- och sjukvårdens åtgärder	8
Andel som återgår i arbete	8
Diskrepans mellan utfall och prognos	11

Sammanfattning

Försäkringskassan har följt upp den regeländring som gjort det möjligt att skjuta upp bedömningen av en försäkrads arbetsförmåga mot hela arbetsmarknaden om det finns övervägande skäl som talar för att den försäkrade kan återgå till arbete före den tidpunkt då han eller hon har haft nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar.

Uppföljningen visar att någon form av åtgärd för att den försäkrade ska kunna återgå i arbete har vidtagits i 94 procent av alla granskade ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av den nya regeln om undantag på grund av övervägande skäl.

Försäkringskassan har vidtagit en åtgärd i 90 procent av ärendena. Den vanligaste var kontakt med den försäkrade i utredande eller uppföljande syfte. Arbetsgivarna har vidtagit någon form av åtgärd i cirka 64 procent av ärendena, och hälso- och sjukvården i cirka 70 procent.

I cirka 58 procent av ärendena var åtgärden deltidssjukskrivning med succesiv upptrappning av arbetstiden. Medicinsk behandling var också vanligt, och förekom i cirka 63 procent av ärendena.

Uppföljningen visar också att 64 procent av de försäkrade som någon gång beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl återgår helt i arbete före dag 365. Motsvarande siffra för övriga sjukfall i samma tidsintervall är 33 procent. Sannolikheten att ett sjukfall där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget ska avslutas innan dag 365 är alltså klart högre. Detta indikerar att Försäkringskassan i hög grad kan skilja mellan de sjukfall som kan avslutas senast dag 365 och sjukfall som blir längre. Det kan också vara ett tecken på att de åtgärder som vidtas i ärenden där sjukpenning har beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl har en positiv effekt på den försäkrades återgång i arbete.

För de ärenden som kvarstår i sjukpenning efter dag 365, där sjukpenning tidigare beviljats med stöd av övervägande skäl, är den vanligaste bedömningsgrunden normalt förekommande arbete. En fördjupad granskning av ett mindre antal av dessa ärenden visar att den vanligaste anledningen till skillnaden mellan utfall och prognos var att upptrappningen av arbetstiden tog längre tid än förväntat, eller att den försäkrades hälsotillstånd försämrades.

Uppdragets omfattning

Den 15 mars 2021 ändrades bestämmelsen om bedömning av arbetsförmågans nedsättning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan genom införande av undantaget övervägande skäl. Ändringen innebär att arbetsförmågan inte ska bedömas mot normalt förekommande arbete om övervägande skäl talar för att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren eller det egna företaget i samma omfattning som innan sjukfallet senast dag 365. Syftet med lagändringen var att göra rehabiliteringskedjan mer flexibel och ge den försäkrade större möjligheter att i första hand återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren eller det egna företaget.¹

Försäkringskassan har i regleringsbrevet för 2023 fått i uppdrag att analysera bestämmelsen om övervägande skäl.

Försäkringskassan ska redovisa vilka åtgärder som vidtas i ärenden där sjukpenning beviljas med stöd av undantaget övervägande skäl som infördes den 15 mars 2021. Redovisningen ska omfatta såväl Försäkringskassans aktiviteter i ärendena som insatser som vidtagits av andra aktörer, så som arbetsgivare och hälso- och sjukvård,

---

¹ Prop. 2020/21:78 s.13

och som syftar till att den försäkrade ska återgå i arbete hos arbetsgivaren senast dag 365 i sjukperioden.

Försäkringskassan ska också redovisa i vilken utsträckning försäkrade som beviljas sjukpenning med stöd av undantaget återgår i arbete hos arbetsgivaren i samma omfattning som innan sjukfallet senast dag 365 i sjukperioden, samt i vilken utsträckning de kvarstår i sjukpenningen efter dag 365.

I ärenden där den försäkrade kvarstår i sjukpenningen efter dag 365 ska Försäkringskassan redovisa vilken bestämmelse i rehabiliteringskedjan som då tillämpas för att bevilja sjukpenning, samt analysera orsakerna till diskrepansen mellan utfall och prognos.

Genomförande och metod

Aktgranskning av 400 ärenden

För att undersöka vilka åtgärder som vidtas i ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av övervägande skäl har Försäkringskassan gjort en aktgranskning av cirka 400 ärenden. Urvalet består av ärenden där handläggaren någon gång mellan dag 91 och 365 i rehabiliteringskedjan har registrerat att sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl. Ärendena har passerat dag 180 i rehabiliteringskedjan under andra kvartalet 2022, vilket innebär att dag 365 i rehabiliteringskedjan infaller under sista kvartalet 2022. Urvalet ger en god bild av hur det ser ut för samtliga ärenden.²

I granskningen definieras en åtgärd som något som någon av aktörerna gör och direkt eller indirekt syftar till att den försäkrade ska återgå i arbete. Det innebär att även åtgärder som syftar till att följa upp eller utreda arbetsförmågan har inkluderats, eftersom det inte går att utesluta att de indirekt kan påverka den försäkrades möjlighet att återgå i arbete. Rent administrativa åtgärder som vidtas i ett ärende inkluderas däremot inte, som exempelvis komplettering av löneuppgifter.

I granskningen har vi följt upp de åtgärder som vidtagits från den tidpunkt när bedömningen om rätt till sjukpenning med stöd av övervägande skäl registrerats i ärendet, men tidigast från och med dag 91 i rehabiliteringskedjan. Syftet med avgränsningen i tid är att säkerställa att vi fångar åtgärder som huvudsakligen syftar till att den försäkrade ska återgå i arbete, snarare än åtgärder som främst syftar till att utreda rätten till sjukpenning. Avgränsningen är dock delvis problematisk eftersom flertalet åtgärder som syftar till att klargöra rätten till ersättning inför dag 181 också kan ha en indirekt betydelse för den försäkrades möjlighet att återgå i arbete.

Flera åtgärder kan pågå parallellt. Ett exempel är upptrappning av arbetstiden och anpassning av arbetsuppgifter. En och samma åtgärd kan också involvera flera aktörer. Ett exempel är deltidssjukskrivning, som är en åtgärd som hälso- och sjukvården vidtar och upptrappning av arbetstiden, som är en åtgärd som arbetsgivaren vidtar. Ett annat exempel är ett flerpartsmöte där flera olika aktörer deltar.

Alla åtgärder som vidtagits i ett ärende har registrerats som en åtgärd. När en och samma åtgärd har vidtagits av olika aktörer har det registrerats som flera åtgärder (en per aktör), oavsett vilken aktör som har initierat åtgärden. Anledningen är att få en uppfattning om vad respektive aktör bidrar med i sjukfallen. Tillvägagångssättet ger dock en viss dubbelregistrering av åtgärder.

---

² Urvalets storlek har bestämts utifrån att det 95-procentiga konfidensintervallet maximalt ska vara 10 procentenheter brett.

Registerdata kompletterar aktgranskningen

Aktgranskningen har kompletterats med registerdata från samtliga ärenden som visar vilka åtgärder som registreras i ärenden där den försäkrade senare i sjukfallet beviljas sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl. Urvalet har varit ärenden som passerat dag 180 under perioden mars 2022 – februari 2023 och den försäkrade hade en arbetsgivare.³ Det valda tidsintervallet ska säkerställa att lagändringen om övervägande skäl har implementerats i verksamheten och samtidigt inkludera den lagändring om särskilda skäl som trädde ikraft den 1 februari 2022.

Registerdata ger en kompletterande, men inte heltäckande, bild av vilka åtgärder Försäkringskassan och arbetsgivaren vidtar tidigt i ärendet. Registerdata visar inte alla åtgärder som vidtas, eftersom det finns begränsningar i systemet för hur många statistikpunkter som handläggarna ska registrera i varje ärende. Registerdata fångar inte heller åtgärder som vidtas av hälso- och sjukvården⁴. Eftersom uppgifterna registreras manuellt ska resultaten också tolkas med viss försiktighet.

För att redovisa i vilken utsträckning försäkrade återgår i arbete hos arbetsgivaren har registrerade uppgifter om avslutsanledningar använts. Urvalet består ärenden där den försäkrade hade en arbetsgivare och som har passerat dag 180. Därtill har dag 365 beräknats infalla under 2022, oavsett om ärendet blir kortare eller längre än 365 dagar.⁵ Syftet med tidsintervallet är att säkerställa att lagändringen om övervägande skäl har implementerats i verksamheten och samtidigt inkludera lagändringen om särskilda skäl som trädde ikraft den 1 februari 2022. Utifrån registerdata kan vi uttala oss om vilken anledning sjukpenningärendet avslutas.⁶ Det finns dock inte statistik över om den försäkrade återgår i arbete hos sin arbetsgivare. I de ärenden som avslutas med anledningen "arbetsför" är det dock högst troligt att den stora majoriteten återgår i arbete hos ordinarie arbetsgivare, eftersom urvalet endast omfattar försäkrade som har en arbetsgivare.

För att redovisa vilken bestämmelse som tillämpas för att bevilja sjukpenning till försäkrade efter dag 365 har registerdata om bedömningsgrund använts. Urvalet är här ärenden som har passerat dag 365 i rehabiliteringskedjan under 2022 och där utredaren tidigare bedömt att det finns övervägande skäl.⁷ Eftersom registerdata baseras på manuella registreringar ska dock resultaten tolkas med viss försiktighet. Exempelvis finns det ingen ny bedömningsgrund registrerad i drygt en fjärdedel av de ärenden där den försäkrade kvarstår i sjukpenning efter dag 365.

---

³ 46 842 ärenden ingår i urvalet av registerdata som visar vilka åtgärder som registreras i ärenden där den försäkrade senare i sjukfallet beviljas sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl.

⁴ Åtgärder som vidtas av hälso- och sjukvården registreras inte som statistikpunkter i Försäkringskassans ärendehanteringssystem, och går därför inte att följa med registerdata.

⁵ 79 689 ärenden ingår i urvalet av registerdata som visar avslutsanledningar. För att beräkna avslutssannolikheten i olika falllängder har samma urval av ärenden använts, men endast falllängder som uppnås under 2022 har ingått. Urvalet består av totalt ca 140 000 ärenden men alla ärenden bidrar inte till beräkningarna i alla falllängdsintervall.

⁶ Avslutsanledningar för ärenden avslutade 2022: Annan Förmån, Ansökan ej inkommit, Arbetsför, Arbetsförmågan ej nedsatt, Avvisning/Avskrivning, Delvis Arbetsför, Försäkringsvillkor ej uppfyllda, Godkännande av studieperiod, Ingen samordning behövs, SE/AE, Samma sjukperiod – arbetsförmåga ej nedsatt, Samordning inte aktuell, Till Sjukförsäkringen

⁷ 14 746 ärenden ingår i urvalet av registerdata som visar vilken bedömningsgrund som används för att visa vilken bestämmelse som tillämpas för att bevilja sjukpenning för försäkrade som kvarstår i sjukpenning efter dag 365.

Fördjupad granskning av ett mindre antal ärenden

För att analysera orsakerna till skillnaden mellan utfall och prognos har Försäkringskassan genomfört en fördjupad granskning av 20 ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl och den försäkrade kvarstår i sjukpenning efter dag 365. Urvalet till den fördjupade granskningen har varit ärenden där handläggaren någon gång mellan dag 91 och 365 i rehabiliteringskedjan har registrerat att sjukpenning beviljas med stöd av övervägande skäl och där den bedömningsgrunden kvarstår när ärendet passerar dag 365. För att exkludera de ärenden som avslutas kort tid efter dag 365 har urvalet avgränsats till ärenden där sjukpenning fortfarande betalas ut dag 400 i rehabiliteringskedjan. Dag 365 har i urvalet infallit under sista kvartalet 2022.

Den fördjupade granskningen ger på grund av det begränsade urvalet inte en representativ bild av hur det ser ut i alla ärenden där den försäkrade beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl och kvarstår i sjukpenningen efter dag 365. Den fungerar enbart som exempel på vad som kan förklara skillnaden mellan utfall och prognos.

Åtgärder vidtas i de flesta ärenden, men framför allt av Försäkringskassan

Aktgranskningen visar att någon form av åtgärd som syftar till att den försäkrade ska återgå i arbete har genomförts i 94 procent av ärendena, oavsett vilken aktör som har vidtagit åtgärden. Försäkringskassan har vidtagit någon form av åtgärd i närmare 90 procent av ärendena. Arbetsgivarna har vidtagit någon form av åtgärd i cirka 64 procent och hälso- och sjukvården i cirka 70 procent av ärendena. I drygt 30 procent av ärendena har varken hälso- och sjukvården eller arbetsgivaren vidtagit någon åtgärd. Vilka åtgärder som respektive aktör vidtagit redovisas närmare nedan.

I cirka 6 procent av ärendena har ingen av aktörerna vidtagit några utredande, uppföljande eller aktiva rehabiliteringsåtgärder. Granskningen visar också att det finns en betydande andel ärenden där varken hälso- och sjukvården eller arbetsgivarna har vidtagit någon åtgärd.

En förklaring till detta kan vara att åtgärder vidtagits innan sjukskrivningen passerat 180 dagar, och därför inte fångas av aktgranskningen. Den registerdata som redovisas nedan indikerar att såväl Försäkringskassan som arbetsgivarna vidtagit åtgärder tidigare i sjukperioden i en del av de ärenden som beviljas sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl.

En annan möjlig förklaring är att Försäkringskassans redovisning utgår från de uppgifter som finns i ärendeakterna i form av dokument, journal och manuella registreringar. Det innebär att arbetsgivarna och hälso- och sjukvården kan ha vidtagit åtgärder som varken fångas i registerdata eller syns i akterna.

Ytterligare en orsak kan vara det förväntade sjukskrivnings- och rehabiliteringsförloppet i de ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl. Av proposition 2020/21:78 framgår att syftet med att utvidga undantaget i rehabiliteringskedjan är att möjliggöra återgång i arbete hos den egna arbetsgivaren även för den som inte omfattas av övriga undantag. Det gäller framförallt försäkrade med diagnoser utan tydlig prognos som därför inte kan beviljas ersättning med stöd av särskilda skäl. Övervägande skäl ska enligt propositionen tillämpas när mer talar för än emot att den enskilde ska kunna återgå före dag 365, vilket är ett lägre beviskrav än vid särskilda skäl då det krävs att den enskilde med *stor sannolikhet* bedöms kunna återgå i arbete före dag 550. I propositionen ges exempel på när övervägande skäl kan tillämpas: när det av läkarintyget framgår att den försäkrade förväntas återgå i arbete hos arbetsgivaren före dag 365, om den försäkrade medverkar enligt en plan som har

upprättats med exempelvis arbetsgivaren eller när det pågår en upptrappning av arbetstiden med målet att den försäkrade ska återgå i arbete hos arbetsgivaren före dag 365. Lagstiftarens uttalade intention att beviskravet ska vara relativt lågt för att bevilja sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl gör att det i många ärenden där sjukpenning beviljats utifrån den bestämmelsen inte nödvändigtvis pågår några aktiva rehabiliteringsåtgärder utöver exempelvis uppföljning, medicinering eller successiv upptrappning av arbetstiden.

Försäkringskassans åtgärder

Aktgranskningen visar att Försäkringskassan tog kontakt med den försäkrade i närmare 90 procent av ärendena mellan det att sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl och dag 365 i rehabiliteringskedjan. I detta ingår all kontakt som inte var av rent administrativ karaktär. Försäkringskassan tog mer sällan kontakt med arbetsgivare eller hälso- och sjukvård i uppföljande eller utredande syfte. Det gjordes i 14 respektive 16 procent av de granskade ärendena.

Möten med flera parter inklusive Försäkringskassan genomfördes endast i 2 procent av ärendena.

För att klarlägga förutsättningarna för återgång i arbetet genomför Försäkringskassan tidigt i sjukfallet en strukturerad utredning, en så kallad telefonutredning, med den försäkrade. Vid behov kan utredningen genomföras även senare i sjukfallet. Av registerdata framgår att en strukturerad utredning med den försäkrade genomfördes innan dag 180 i närmare 80 procent av de ärenden där den försäkrade senare beviljades sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl. Efter att bedömningen registrerats genomfördes en sådan utredning endast i cirka 7 procent av dessa ärenden.

Av registerdata framgår att i den mån flerpartsmöten genomfördes skedde det i något större utsträckning efter att sjukpenning beviljades med stöd av undantaget övervägande skäl än innan beviljandet, cirka 3 procent respektive cirka 2,5 procent. Det saknades dock ett sådant möte i cirka 94 procent av ärendena. En anledning till att flerpartsmöte inte genomförts i fler ärenden kan vara att det är en utredningsmetod som ofta används i komplexa sjukfall, där de medicinska och/eller arbetsrelaterade omständigheterna gör att Försäkringskassan tillsammans med den försäkrade och ytterligare någon eller några aktörer behöver utreda och bedöma den försäkrades medicinska tillstånd, arbetsförmåga samt behov av och möjligheter till rehabilitering. Eftersom undantag på grund av att det finns övervägande skäl ska beviljas när det är mer som talar för än emot att den försäkrade kan återgå i arbete före dag 365, kan Försäkringskassan genom andra utredningsmetoder klargöra och följa upp prognosen för återgång i arbete. Det göt att det i flertalet ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl sannolikt inte behövdes ett flerpartsmöte.

Arbetsgivarens åtgärder

Aktgranskningen visar att det fanns en dokumenterad kontakt mellan arbetsgivaren och den försäkrade i drygt 10 procent av ärendena. Det är dock mycket sannolikt att sådan kontakt ofta sker även utan Försäkringskassans kännedom, och därmed inte dokumenteras i ärendet.

Det pågick successiv upptrappning av arbetstiden i cirka 58 procent av de granskade ärendena, vilket därmed var den vanligaste åtgärden. I knappt 24 procent av ärendena hade arbetsgivaren anpassat den försäkrades arbete på något sätt.

I omkring 7 procent av ärendena som granskades fanns det en plan för återgång som upprättats av arbetsgivaren efter att sjukpenning hade beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl.

Arbetsträning med rehabiliteringsersättning förekom i stort sett inte i de granskade ärendena. Det kan förklaras av att en successiv upptrappning av arbetstiden alltid ska övervägas innan det blir aktuellt med arbetsträning, i kombination med att den försäkrade i en stor andel av ärendena arbetade partiellt.

Av registerdata framgår att Försäkringskassan har hämtat in plan för återgång i arbete från arbetsgivaren i 33 procent av ärendena där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl. Det är emellertid möjligt att planer upprättas av arbetsgivaren i fler ärenden, eftersom det inte är obligatoriskt för arbetsgivaren att lämna upprättad plan för återgång till Försäkringskassan.

Registerdata visar också att det i cirka 27 procent av ärendena fanns en upprättad plan för återgång från arbetsgivaren innan sjukpenning beviljades med stöd av undantaget övervägande skäl.

Hälso- och sjukvårdens åtgärder

Aktgranskningen visar att hälso- och sjukvården har vidtagit någon form av åtgärd i cirka 70 procent av ärendena. En utredande eller uppföljande åtgärd har vidtagits i 68 procent av ärendena. Den vanligaste var någon form av uppföljande kontakt med den försäkrade, vilket skedde i cirka 62 procent av ärendena. Det är dock sannolikt att sådan kontakt ofta sker även utan Försäkringskassans kännedom. I cirka 57 procent av ärendena var den försäkrade deltidssjukskriven, vilket gör det till den näst vanligaste åtgärden som hälso- och sjukvården vidtagit i utredande eller uppföljande syfte.

Det var mindre vanligt att en rehabkoordinator varit involverad i ärendet, att hälso- och sjukvården haft en direkt kontakt med arbetsgivaren eller att ett flerpartsmöte ägt rum. En etablerad kontakt med en rehabkoordinator fanns i cirka 7 procent av ärendena, och flerpartsmöte eller annan kontakt mellan hälso- och sjukvården och arbetsgivaren hade ägt rum i drygt 3 procent av de granskade ärendena. Det är dock möjligt att hälso- och sjukvården har haft en direktkontakt med arbetsgivaren, eller att en rehabkoordinator involverats, utan Försäkringskassans kännedom.

Medicinsk behandling hade genomförts i cirka 63 procent av de granskade ärendena. I cirka 45 procent av ärendena fanns det pågående medicinering, och i cirka 32 procent hade den försäkrade kontakt med psykolog, kurator eller annan samtalskontakt. Det var mindre vanligt att en operation eller röntgen genomförts. Det förekom i cirka 5 respektive cirka 2 procent av ärendena. Att medicinering och samtalskontakt var de vanligaste åtgärderna som vidtagits av hälso- och sjukvården beror sannolikt på att lite mer än hälften av dem som beviljas sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl har en psykisk diagnos. I drygt en fjärdedel av de granskade ärendena har den försäkrade en diagnos som relateras till rörelseapparaten eller till skador, vilket kan förklara att det var mindre vanligt med operation eller röntgen.

Andel som återgår i arbete

Försäkringskassan för statistik över anledningen till att sjukpenningärenden avslutas. Statistiken visar emellertid inte om den försäkrade återgår i arbete hos arbetsgivaren eller inte efter att ärendet avslutas. För att kunna redovisa i vilken utsträckning försäkrade återgår i arbete hos arbetsgivaren senast dag 365 i sjukperioden har därför registerdata om avslutsanledningen "arbetsför" använts. I de ärenden som avslutas med anledningen "arbetsför" är det är högst troligt att den stora majoriteten återgår i arbete hos ordinarie arbetsgivare, eftersom urvalet endast omfattar försäkrade som har en arbetsgivare.

Tabell 1. Andel sjukpenningärenden som avslutats före dag 365 i rehabiliteringskedjan, 2022.⁸

	Oavsett avslutsanledning	Avslutsanledning "Arbetsför"
Något beslut om övervägande skäl	68 %	64 %
Övriga	45 %	33 %

Av registerdata framgår att 68 procent av de ärenden där sjukpenning *någon gång* beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl avslutades innan dag 365, se tabell 1. Motsvarande siffra för övriga sjukpenningärenden var 45 procent. Registerdata visar också att 64 procent av de ärenden där sjukpenning någon gång beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl avslutades före dag 365 med anledningen "arbetsför". Motsvarande siffra för övriga sjukpenningärenden är 33 procent. Sannolikheten att ett ärende där sjukpenning någon gång beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl ska avslutas med av anledningen "arbetsför" innan dag 365 är alltså klart högre än för övriga sjukpenningärenden.

Av de försäkrade som någon gång beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl kvarstår 32 procent i sjukpenning efter dag 365. För övriga sjukpenningärenden är andelen 55 procent.

---

⁸ Mängden ärenden som redovisas i tabell 1 är 79 689 ärenden.

Diagram 1. Avslutssannolikheten vid olika intervall i rehabiliteringskedjan, 2022⁹

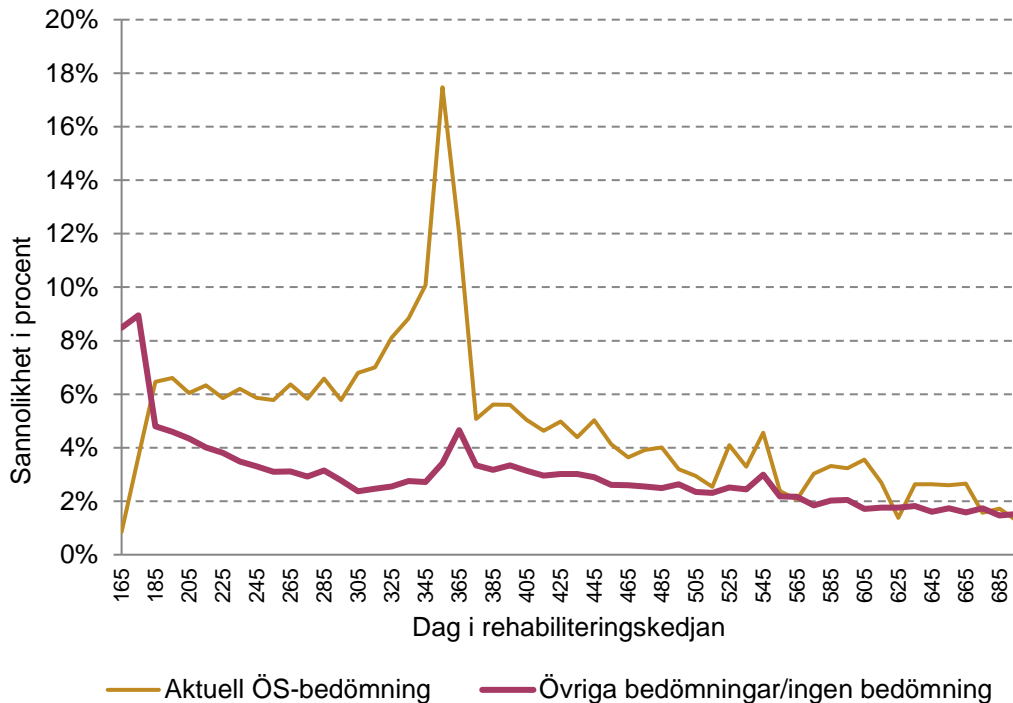

Diagram 1 visar sannolikheten för att ett sjukfall ska avslutas vid en viss dag i rehabiliteringskedjan: dels för ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl vid den senaste bedömningen (aktuell ÖS-bedömning), dels för ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av en annan bestämmelse. Avslutssannolikheten i ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl är högre under hela perioden från dag 180 till dag 365. Utfloendet från sjukförsäkringen sker alltså löpande för försäkrade som beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl, och inte endast i samband med dag 365 i rehabiliteringskedjan.

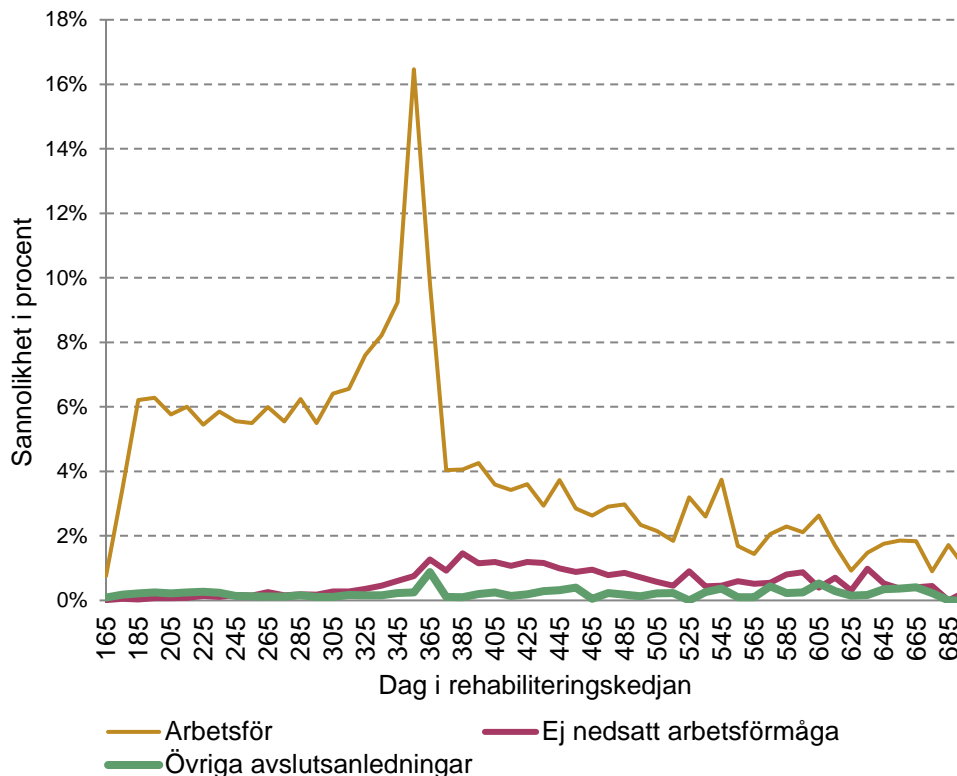
Den högre avslutssannolikheten i sjukfall där ärenden där den försäkrade beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl jämfört med övriga sjukfall indikerar att Försäkringskassan i genomsnitt kan särskilja mellan ärenden som kommer att avslutas senast dag 365 och ärenden där den försäkrade kommer att fortsätta att vara sjukskriven efter dag 365. Den högre avslutssannolikheten kan också vara ett tecken på att de åtgärder som vidtas i ärenden där sjukpenning har beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl har en positiv effekt på den försäkrades återgång i arbete.

Av diagram 1 framkommer även att den högre avslutssannolikheten kvarstår efter dag 365 för försäkrade som beviljats sjukpenning efter en aktuell bedömning med stöd av undantaget övervägande skäl. Att försäkrade i denna grupp kvarstår i sjukpenning efter

⁹ I diagram 1 visas avslutssannolikheten för *aktuell* bedömning i respektive sjukskrivningsintervall. Det är alltså den senaste bedömningen i respektive sjukskrivningsintervall som kategoriserar ärendena. Exempelvis avser avslutningssannolikheten i intervallet 265–280 de ärenden som vid dag 265 hade övervägande skäl eller en annan bedömning. När ett ärende får en ny bedömning byter detta således grupp.

dag 365 beror på retroaktiva bedömningar och felregistreringar i ärendehanteringssystemet. Att avslutssannolikheten har en topp runt dag 550 indikerar att gruppen till viss del består av ärenden där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget särskilda skäl. Det är också troligt eftersom det i cirka 65 procent av alla sjukfall där det finns en registrerad bedömning om särskilda skäl finns en direkt föregående registrerad bedömning om övervägande skäl.

Diagram 2. Avslutssannolikheten för ärenden med övervägande skäl vid olika intervall i rehabiliteringskedjan fördelat på avslutsanledning, 2022¹⁰

När avslutssannolikheten fördelas på avslutsanledning, se diagram 2, återspeglas resultaten som redovisas ovan i tabell 1. Av de ärenden som har en *aktuell* bedömning där sjukpenning beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl, är den klart vanligaste avslutsanledningen "arbetsför". Det innebär att försäkrade som har beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl och vars ärende avslutas mellan dag 181 och 365 i mycket stor utsträckning gör det med anledningen "arbetsför", vilket högst troligt betyder att den försäkrade återgår i arbete hos ordinarie arbetsgivare.

Diskrepans mellan utfall och prognos

Som redovisats ovan får 32 procent av dem som någon gång har beviljats sjukpenning med stöd av undantaget övervägande skäl sjukpenning även efter dag 365. Den vanligaste bedömningsgrunden för dem som har fortsatt rätt till sjukpenning är normalt förekommande arbete, följt av bestämmelsen om särskilda skäl. Cirka 40 procent av de som kvarstår i sjukpenning efter dag 365 har beviljats ersättning utifrån bedömningsgrunden normalt förekommande arbete. Det utgör cirka 13 procent av

¹⁰ I diagram 2 visas avslutssannolikheten för försäkrade med en *aktuell* bedömning om övervägande skäl i respektive sjukskrivningsintervall fördelat på avslutningsanledning. Det är alltså den senaste bedömningen i respektive sjukskrivningsintervall som kategoriserar ärendena. Exempelvis avser avslutnings sannolikheten i intervallet 265–280 de ärenden som vid dag 265 hade övervägande skäl eller en annan bedömning. När ett ärende får en ny bedömning byter det alltså grupp.

samtliga ärenden där sjukpenning någon gång beviljats med stöd av undantaget övervägande skäl under 2022. Cirka 35 procent av de som kvarstår i sjukpenning efter dag 365 har beviljats ersättning med stöd av undantaget särskilda skäl. Det utgör cirka 11 procent av alla ärenden. I återstående 25 procent av ärendena saknas en ny registrering av bedömningsgrund, vilket kan förklaras retroaktiva bedömningar och felregistreringar i ärendehanteringssystemet

Av den fördjupade granskningen av 20 ärenden där den försäkrade kvarstod i sjukpenning efter dag 365 framgår att bedömningen om att sjukpenning kunde betalas ut med stöd av undantaget övervägande skäl oftast baserades på uppgifter från läkaren, men även i viss mån från den försäkrade själv. I de flesta ärendena arbetade den försäkrade i någon omfattning och bedömdes kunna utöka arbetstiden successivt. I ett färre antal ärenden fanns en upprättad plan för återgång i arbete.

Att den ursprungliga prognosen inte höll berodde oftast på att upptrappningen av arbetstiden tog längre tid än förväntat eller att den försäkrades hälsotillstånd försämrades. Sjukskrivande läkare omprövade och justerade sin bedömning med motiveringen att den försäkrade behövde ytterligare tid eller att medicinska omständigheter tillkommit som krävde längre tids sjukskrivning.

En möjlig förklaring till att försäkrade som tidigare beviljats sjukpenning med stöd av övervägande skäl kvarstår i sjukpenning efter dag 365 är att Försäkringskassan ska pröva om sjukpenning kan beviljas med stöd av undantaget övervägande skäl före bedömningen av om det finns särskilda skäl, eller om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete.¹¹ Det innebär att om Försäkringskassans utredning visar att sjukpenning kan beviljas med stöd av undantaget övervägande skäl ska handläggaren inte gå vidare och utreda övriga undantag eller om arbetsförmågan är nedsatt i förhållande till ett normalt förekommande arbete. Eftersom beviskraven för övervägande skäl är lägre än för andra undantag kan det göra att sjukpenning beviljas med stöd av övervägande skäl även när sjukpenning också hade kunnat beviljas med stöd av andra bestämmelser.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar och verksamhetsutvecklare April Pahlberg, den senare som föredragande.

Nils Öberg

April Pahlberg

---

¹¹ Budgetproposition för 2022, prop. 2021//22:1 Utgiftsområde 10, sid 83